

В.М. КОБЕЛЄВ, канд. економ. наук, доцент,
С.Г. БУРИК, магістр економічного ф-ту, НТУ “ХП”

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Розглядаються основні підходи до визначення економічної категорії «фінансова стабільність банківської системи», наведено її критеріальні ознаки.

The author examines the main approaches toward determining the economic category “financial stability of the banking system”, determines its criteria features.

Ключеві слова: Фінансова стабільність, банківська система, фінансові ринки.

Вступ

Упродовж останнього десятиріччя проблема збереження фінансової стабільності постає дедалі гостріше.

Слід зазначити: ступінь розвитку фінансової системи елемента – банківської системи, характер і ефективність грошово-кредитної політики й фінансової політики великою мірою визначають реальні можливості української економіки у вирішенні питань стійкого і тривалого розвитку країни, підвищення конкурентоспроможності. Банківська система є невід’ємною складовою механізму сучасної ринкової економіки.

Стабільність банківської системи є однією з найважливіших умов розвитку національної економіки. Стабільність банківської системи визначається конкурентоспроможністю і рівнем ризиків, притаманних банківській діяльності.

Дослідженню економічної сутності й передумов, необхідних для стабільного функціонування банківської системи, присвячено ряд наукових праць як вітчизняних, так і іноземних авторів.

Так, А. А. Бахолдін розглядає фінансову стабільність у тісному зв’язку із грошовою стабільністю [1]

Т. Падо-Шіопа визначає фінансову стабільність як комплексне, багатогранне поняття. [2]

Г. Херреро, Н. Симон пов’язують фінансову стабільність із виникненням банківських криз та слабкою зміною ціни активів. [3] А. П. Шпіка визначає фінансову стабільність як процес, що включає достовірну оцінку фінансових ризиків та ефективну систему управління ними. [4]

Серед вітчизняних досліджень слід відзначити праці Л.М. Стрельбицької й О.І. Барановського. [5] Головною загрозою фінансовій стабільності банківської системи є порушення банками вимог чинного законодавства, що у свою чергу, призводить до виникнення ризиків у їхній діяльності.

В. Козюк розглядає категорію глобальної фінансової стабільності з точки зору макроекономічних аспектів. [6]

Можна сказати, що практично всі науковці категорію “фінансова стабільність банківської системи” до створення дієвого механізму, який запобігав би виникненню банківських криз та сприяв подальшому розвитку економіки країни. Водночас немає універсального визначення, яке розкривало б основні функції, завдання і критеріальні ознаки фінансової стабільності. [7]

Постановка задачі

Визначення економічної сутності поняття “фінансова стабільність банківської системи”.

Методологія

На сучасному етапі постійне спостереження за фінансовим станом банківської системи є важливим напрямом, інформаційно-аналітичною складовою діяльності центральних банків світу та сприяє прозорості й передбачуваності грошово-кредитної політики.

Діяльність центрального банку щодо моніторингу фінансової стабільності відображається у відповідних розділах його статистичних оглядів і програмах діагностики банківської системи. [8] При цьому центробанки більшості країн дотримуються міжнародних стандартів, зокрема, використовуючи показники фінансової стабільності, розроблені МВФ і Світовим банком. [9]

У практиці формуванню складної банківської системи, оцінці фінансової стабільності приділяється велика увага. На наш погляд, під фінансовою стабільністю банківської системи слід розуміти міру повноти та якості розв’язання завдання, поставленого перед банківською системою, виконання нею своєї місії, що забезпечує досягнення позитивного фінансового результату. Фінансова стабільність характеризує фактичний ступінь досягнення результату.

При моніторингу фінансової стабільності банківської системи застосовуються різні методики оцінки і прогнозування: для показників грошової стабільності це розробка перспективного планового показника; для показників фінансової стабільності це прогноз (стрес-тестування, експертні оцінки).

Результати дослідження

Фінансова стабільна банківська система може виконувати такі функції:

- ефективно й безперервно сприяти міжчасовому руху ресурсів;
- визначати й оцінювати майбутні ризики та управляти ними;
- адсорбувати несподівані події та шоки фінансової системи.

Розглядаючи категорію “фінансова стабільність банківської системи”, слід враховувати її ознаки, що ініціюються з боку регулятора і банків:

- забезпечення фінансової стійкості й ефективності банківської системи;
- механізм та інструментарій впливу центрального банку на характер і величини ризиків у банківській системі;
- систему управління ризиками та їх мінімізації в банківській системі;
- зростання банківського бізнесу й активізацію конкурентної боротьби;
- капіталізацію банківської системи.

Показники використовуються для того, щоб встановити ступінь задоволення вимог, що висуваються до банківської системи й споживачами банківських продуктів. Система показників умовно поділяється на дві групи. Перша включає характеристику динаміки процесів у системі, друга – споживчі оцінки реалізації системи.

Висновок

До основних проблем банківського сектору України на сьогодні належить низька капіталізація, що призводить до зменшення ролі банку як активного інвестора і кредитора економіки, а також дефіцит довгих ресурсів, що спричиняє дисбаланс у моделі залучення й розміщення банківських коштів.

Специфічні риси банківського сектору економіки, який об’єднує інституції, які дають змогу, по-перше, отримати комплексну й надійну оцінку рівня фінансової стабільності банківської системи в макроекономічному та регіональному розрізі, по-друге, з’ясувати ступінь конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи порівняно з іншими державами, по-третє, встановити певні межі потенціального впливу банківської системи на економіку в цілому.

Список літератури: 1. Бахолдін А. А. Финансовая стабильность, денежно-кредитная политика и банковские риски // Финансы и кредит. – 2007. - № 5 (245). – С. 59-61. 2. Pado-Schioppa T. Central banks and financial stability: exploring a land in between: Paper presented at the Second ECB Central Banking Conference “The transformation of European financial system”. – Frankfurt on Main. – October, 2002. 3. Херперо Г., Симон Н. Иностранные банки и финансовая стабильность в новой Европе // Банки та банківські системи. – 2006. - № 1. – С. 50-59. 4. Шніка П. Питання фінансової стабільності в центральних банках // Банки та банківські системи. – 2007. - № 3. – С. 4-15. 5. Стрельбицька Л. М. Основи безпеки банківської системи України та банківської діяльності: Моног. / Л. М. Стрельбицька, М. П. Стельбицька. – К.: Кондор, 2004. – 600 с.; Барановський О. І. Банківська безпека: проблеми виміру // Економіка і прогнозування. – 2006. - № 1. – С. 7-26. 6. Козюк В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності // Вісник Національного Банку України. – 2007. - № 4. – С. 34-39. 7. Коваленко В. В. Критеріальні ознаки фінансової стабільності банківської системи // Міжнародна банківська конкуренція: Теорія і практика: Зб. тез. доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. – Суми., 2008. – С. 51-53. 8. Carson C. S., Ingves S. Financial

УДК 656.224

О.М. ПОЛЯКОВА, к.е.н., доцент УкрДАЗТ

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИ РЕФОРМУВАННІ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

В роботі розглянуто сутність природної монополії, проаналізовано світові особливості реорганізації залізничного транспорту і обґрунтовано доцільність державного регулювання процесів реформування залізничної галузі України.

In the article the essence of natural monopoly is considered, the global features of reorganization of a railway transport are analyzed, the expediency of state regulation of processes of reforming of railway branch of Ukraine is confirmed.

Ключові слова: залізничний транспорт, реформування, монополія, державне регулювання

Вступ. Залізнична галузь України є унікальною системою, її діяльність у порівнянні з діяльністю інших галузей економіки, у тому числі інших видів транспорту, має суттєві особливості, оскільки залізниці є єдиним технологічним комплексом, який може експлуатуватися за такою ознакою найбільш ефективно. Слід зазначити, що крім стратегічного значення в системі економічних виробничих відносин, залізничний транспорт є основою життєзабезпечення країни. З цього приводу особливої актуальності набувають питання реформування залізничного сектору в умовах глобалізації економіки і транспортних ринків.

Постановка задачі. Зростання активності у сфері інтегрування транспортних систем, реорганізація транспортного сектору із залученням приватного капіталу, зміною форм власності викликали активізацію наукових досліджень в цій області. Так, питання реформування залізничної галузі, аспекти державного регулювання природних монополій розглядаються в наукових працях Мукмінової Т.А., Семенової О.В. [1,2]; роль залізничного транспорту в забезпеченні безпеки держави розкрито в роботі Харламової Ю.А. [3]. Разом з тим, незважаючи на значну розробленість проблем і питань, пов'язаних з функціонуванням і реформуванням залізничного транспорту, дана тема як предмет наукового дослідження залишається особливо актуальною, що